

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДМИТРА МОТОРНОГО

Кафедра «Бізнес- консалтингу та міжнародного туризму»

ЗАТВЕРДЖУЮ

в.о.зав. кафедри, д.е.н., доцент

_____ С.В. Кальченко

« ____ » _____ 2019р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Економічна теорія»

для здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр»
зі спеціальності 051 «Економіка»
(на основі повної загальної середньої освіти)
факультет економіки та бізнесу

2019 – 2020 н.р.

Робоча програма навчальної дисципліни «Економічна теорія» для здобувачів ступеня вищої освіти «бакалавр» зі спеціальності 051 «Економіка» (на основі повної загальної середньої освіти). – Мелітополь, ТДАТУ - 15 с.

Розробник: к.е.н., доцент Бакіна Т.В.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри бізнес-консалтингу та міжнародного туризму

Протокол № __ від «__» _____ 201_ року

В.о.завідувач кафедри економічного консалтингу та міжнародного туризму

д.е.н, доцент _____ С.В.Кальченко

Схвалено методичною комісією факультету економіки та бізнесу

Протокол № _____ від «_____» _____ 201__ року

Голова, доц. _____ А.А. Костякова

1 ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів 6	Галузь знань: <u>05 соціальні та поведінкові науки</u> (шифр і назва)	Обов'язкова	
Загальна кількість годин – 150 годин	Спеціальність: <u>051 «Економіка»,</u>	Курс	Семестр
Змістових модулів - 2		1	1-й
Тижневе навантаження: аудиторних занять - 6 год. самостійна робота студента – 6 год.	Ступінь вищої освіти: <u>«Бакалавр»</u>	Вид занять	Кількість годин
		Лекції	40 год.
		Лабораторні заняття	-
		Практичні заняття	-
		Семінарські заняття	20 год.
		Самостійна робота	90 год.
		Форма контролю: іспит	

2 МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета курсу: комплексне вивчення економічних відносин як форми суспільного виробництва, пізнання основ економічного життя суспільства у взаємозв'язку з потребами та інтересами людей, вивчення проблем ефективного використання суспільством обмежених виробничих ресурсів і шляхів досягнення максимальних кінцевих результатів для задоволення людських потреб, що невинно зростають.

Завданнями дисципліни є: забезпечити ґрунтовну підготовку з економічної теорії, глибоке розуміння студентами законів і категорій цієї науки, закономірностей функціонування і розвитку економічних систем, сутності ринкової економіки, способів і методів ефективного використання обмежених економічних ресурсів і проблем, пов'язаних з переходом українського суспільства до соціально-орієнтованої ринкової економіки.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- основні етапи становлення та розвитку економічної теорії як науки;
- сучасну теорію виробництва та його факторів;
- економічний та юридичний зміст власності, економічну теорію прав власності;
- особливості основних економічних систем та перехідної економіки; основи функціонування ринкової економіки: категорії та закони товарного виробництва;
- сутність і функції ринку;
- економічну природу і види конкуренції;
- причини та наслідки монополізму в економіці;
- економіку фірми (економічні витрати, доходи, прибутки, рентабельність господарської діяльності, стратегії ціноутворення);
- механізми функціонування ресурсних ринків – праці, капіталу, землі й нерухомості;
- методи державного регулювання економіки;
- головні сфери світової економіки, форми міжнародних економічних зв'язків та інш;

вміти:

- критично осмислювати категорії дисципліни;
- користуватися сучасною науковою літературою, статистичними довідниками, економічною звітністю підприємств;
- розуміти мотиви та поведінку господарюючих суб'єктів у різних типах ринкових структур та на різних фазах економічного циклу;
- виявляти способи і механізми ефективного використання обмежених ресурсів в умовах ринкової економіки, особливості цих процесів і явищ у трансформаційних економіках та інше.

3 ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І. «ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ»

ТЕМА 1. Предмет і метод економічної теорії [2, с. 11...59; 5, с. 9...56] Політична економія. Економікс. Мікроекономіка. Макроекономіка. Економічні категорії. Економічні закони. Специфічні закони. Загальні закони. Особливі закони. Функції економічної теорії. Методи економічної теорії. Етапи розвитку економічної теорії. Меркантилізм, фізіократи, класична політекономія, марксизм, кейнсіанство, монетаризм, інституціоналізм. Методи економічного дослідження.

ТЕМА 2. Суспільне виробництво і його результати [4, с.201...224; 5, с. 563...643] Економічна діяльність. Види економічної діяльності. Суспільний поділ праці. Форми суспільного поділу праці. Суспільне виробництво. Фактор суспільного виробництва. Альтернативні витрати. Спосіб виробництва. Продуктивні сили. Виробничі відносини. Власне виробництво. Розподіл. Обмін. Споживання. Сукупний суспільний продукт. Ефективність. Показники ефективності. Класифікація потреб і благ.

ТЕМА 3. Власність у системі суспільного виробництва [2, с. 224...239; 3, с. 144...183;] Поняття власності. Економічний зміст власності. Юридичний зміст власності. Право власності. Володіння. Користування. Розпорядження. Об'єкти та суб'єкти власності. Структура власності. Форми та види власності. Роздержавлення. Демоніполізація. Приватизація. Методи приватизації. Етапи приватизації

ТЕМА 4. Основні типи економічних систем [2, с. 11...59; 4, с. 9...56] Основні економічні проблеми. Економічна система. Ринкова система (Командна система. Традиційна економіка. Змішана економіка. Приватна власність. Суспільна власність. Моделі змішаної економіки. Напрями трансформації економічної системи України.

ТЕМА 5. Суспільне відтворення та його циклічність. [4, с.201...224; 5, с. 143...175] Відтворення. Види відтворення. Економічний цикл. Криза. Спад. Пожвавлення. Піднесення. Зовнішні фактори. Внутрішні фактори. Споживання. Інвестування. Види циклів. Стагфляція. Стагнація. Грошово-кредитне регулювання. Бюджетне регулювання. Адміністративне регулювання.

ТЕМА 6. Основи ринкового господарства [12, с. 11...59; 16, с. 9...56] Натуральне виробництво. Товарна форма виробництва. Форми товарного виробництва. Товар. Властивості товару. Мінова вартість. Продуктивність праці. Інтенсивність праці. Складність праці. Гроші. Паперові гроші. Кредитні гроші. Види кредитних грошей. Ціна. Масштаб цін. Функції грошей. Грошовий обіг. Типи грошових систем. Інфляція. Види інфляції. Види грошових реформ.

ТЕМА 7. Сучасний ринок та механізм його функціонування [4, с.201...224; 5, с. 563...643] Ринок. Принципи ринку. Функції ринку. Класифікація ринку. Досконала конкуренція. Монополістична конкуренція. Олігополія. Монополія. Заробітна плата.

Рента. Процент. Прибуток. Попит. Пропозиція. Закон попиту. Закон пропозиції. Крива попиту. Крива пропозиції. Рівноважна ціна.

ТЕМА 8. Ринкова інфраструктура [2, с. 11...59; 4, с. 9...56] Інфраструктура. Види інфраструктури ринку. Товарна біржа. Принципи діяльності товарної біржі. Функції діяльності товарної біржі. Види товарних бірж. Брокери. Ділери. Угоди на товарних біржах. Котирувальна ціна. Опціон. Фондова біржі. Цінний папір. Види цінних паперів. Види акцій. Курс цінних паперів. Касові угоди. Строкові угоди. Індекс Доу - Джонсона. Банк. Види банків. Види банківських операцій. Біржа праці. Валютна біржа. Суб'єкти та об'єкти ринку робочої сили. Види безробіття.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II «ПІДПРИЄМНИЦТВО ТА ОСНОВИ БІЗНЕСУ»

ТЕМА 1. Підприємництво в ринковій економіці [4, с.201...224; 5, с. 263...243] Підприємство. Підприємець. Власник. Менеджер. Бізнесмен. Підприємницькі здібності. Бізнес. Функції підприємця. Умови підприємництва. Види підприємницької діяльності. Права. Обов'язки. Відповідальність. Економічна підтримка. Матеріально-технічна підтримка. Організаційна підтримка. Види підприємницького ризику. Малі фірми. Крупні фірми. Малий бізнес. Великий бізнес.

ТЕМА 2. Підприємство та основи його функціонування [2, с. 11...59; 4, с. 9...56] Підприємство. Фірма. Статут фірми. Установча угода. Види підприємств. Види об'єднань. Банкрутство. Централізація виробництва. Централізація капіталу. Концентрація виробництва. Диверсифікація. Принципи економічної діяльності підприємств. Концентрація капіталу.

ТЕМА 3. Процес обороту капіталу та прибуток [4, с.201...224; 5, с. 163...184] Кругообіг фондів. Обіг фондів. Час обігу фондів. Фонди підприємства. Витрати підприємства. Собівартість продукції. Види собівартості. Валовий дохід. Прибуток. Види прибутку. Рентабельність. Заробітна плата. Види заробітної плати.

ТЕМА 4 Система аграрних відносин [4, с. 224...239; 5, с. 123...184] Аграрні відносини. Диференціальна рента I. Диференціальна рента II. Земельний кадастр. Абсолютна рента. Монопольна рента. Фермерська ціна. Цільова ціна. Агропромисловий комплекс. Організаційно-господарська структура АПК. Завдання АПК.

ТЕМА 5. Маркетинг у бізнесі [3, с. 11...59; 4, с. 9...56] Маркетинг. Мета маркетингу. Мета маркетингової діяльності. Види маркетингу. Функції маркетингу. Принципи маркетингу. Маркетингова діяльність.

ТЕМА 6. Менеджмент як система управління фірмою [4, с. 224...239; 5, с. 44...83] Менеджмент. Менеджер. Система управління. Елементи управління. Форми управління. Функції менеджменту. Методи прийняття рішень. Класифікація рішень. Бізнес-план.

ТЕМА 7 Національна економіка і державне регулювання [1, с.201...224; 2, с. 63...86] Національна економіка. Економічний суверенітет. Економічна безпека. Економічна політика. Показники розвитку національної економіки. Державне регулювання економіки. Функції державного регулювання.

ТЕМА 8 Фінансово-кредитна система [2, с. 11...59; 4, с. 9...56] Фінанси. Функції фінансів. Фінансові ресурси. Фінансова криза. Державний бюджет. Бюджетний дефіцит. Види бюджетного дефіциту. Державний борг. Податки. Види податків. Фіскальна політика. Кредит. Кредитор. Позичальник. Форми кредиту. Вексель. Кредитні операції. Трстові операції. Факторинг. Соціальна політика. Соціальний захист. Доход. Показники бідності та малозабезпеченості.

ТЕМА 9 Всесвітнє господарство та світовий ринок [4, с.201...224; 5, с. 63...143] Всесвітнє господарство. Міжнародні економічні відносини. Економічні закони світового господарства. Міжнародний поділ праці. Міжнародна торгівля. Експорт. Імпорт. Принцип абсолютних переваг. Принцип порівняльних переваг. Протекціонізм. Мито. Імпортні квоти. Нетарифні бар'єри. Добровільні експортні обмеження. Експортні субсидії. Вільна торгівля. Інвестиції. Міграція робочої сили.

ТЕМА 10 Міжнародні валютні відносини [2, с. 11...59; 4, с. 9...56] Міжнародні валютно-фінансові відносини. Валютні відносини. Національна валютна система. Валютний курс. Паритет. Міжнародна валютна система. Валютна політика. Види валютної політики. Валютні операції. Платіжний баланс.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Номер тижня	Вид занять	Тема заняття або завдання на самостійну роботу	Кількість				балів
			Годин				
			лк	лаб.	пр.	СРС	
Змістовий модуль 1 «Загальні основи економічного розвитку»							
1	Лекція 1,2	Предмет і метод економічної теорії	4				
	С.З. 1	Предмет і метод економічної теорії			2		3
	Самостійна робота 1	Робота на навчально-інформаційному порталі				7	2
2	Лекція 3,4	Суспільне виробництво і його результати	4				
	С.З. 2	Суспільне виробництво і його результати			2		3
	Самостійна робота 2	Робота на навчально-інформаційному порталі				7	2
3	Лекція 5,6	Власність у системі суспільного виробництва. Основні типи економічних систем	4				
	С.З. 3	Власність у системі суспільного виробництва. Основні типи економічних систем			2		3
	Самостійна робота 3	Робота на навчально-інформаційному порталі				7	2
4	Лекція 7,8	Суспільне відтворення та його циклічність. Основи ринкового господарства	4				
	С.З. 4	Суспільне відтворення та його циклічність. Основи ринкового господарства			2		3
	Самостійна робота 4	Робота на навчально-інформаційному порталі				7	2
5	Лекція 9,10	Сучасний ринок і механізм його функціонування. Ринкова інфраструктура	4				
	С.З. 5	Сучасний ринок і механізм його функціонування. Ринкова інфраструктура			2		3
	Самостійна робота 5	Робота на навчально-інформаційному порталі				7	2
6,7	Самостійна робота	Підготовка до ПМК 1				10	
	ПМК 1	Підсумковий контроль за змістовий модуль 1					10
Всього за змістовий модуль 1 – 75 год.			20	-	10	45	35
Змістовий модуль 2 «Підприємництво та основи бізнесу»							
8	Лекція 11,12	Підприємництво в ринковій економіці Підприємство та основи його функціонування	4				

	С.3. 6	Підприємництво в ринковій економіці Підприємство та основи його функціонування			2		3
	Самостійна робота 6	Робота на навчально-інформаційному порталі				7	2
9	Лекція 13,14	Процес обороту капіталу і прибуток Система аграрних відносин	4				
	С.3. 7	Процес обороту капіталу і прибуток Система аграрних відносин			2		3
	Самостійна робота 7	Робота на навчально-інформаційному порталі				7	2
10	Лекція 15,16	Маркетинг у бізнесі. Менеджмент як система управління фірмою	4				
	С.3. 8	Маркетинг у бізнесі. Менеджмент як система управління фірмою			2		3
	Самостійна робота 8	Робота на навчально-інформаційному порталі				7	2
11	Лекція 17,18	Національна економіка і державне регулювання. Фінансово-кредитна система	4				
	С.3. 9	Національна економіка і державне регулювання. Фінансово-кредитна система			2		3
	Самостійна робота 9	Робота на навчально-інформаційному порталі				7	2
12	Лекція 19,20	Всесвітнє господарство та світовий ринок Міжнародні валютні відносини	4				
	С.3. 10	Всесвітнє господарство та світовий ринок Міжнародні валютні відносини			2		3
	Самостійна робота 10	Робота на навчально-інформаційному порталі				7	2
13,14	Самостійна робота	Підготовка до ПМК 2				10	
	ПМК 2	Підсумковий контроль за змістовний модуль 2					10
Всього за змістовий модуль 2 – 75 год.			20		10	45	35
Іспит							30
Всього з навчальної дисципліни – 150 год.							100

5. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ПІДСУМКОВИЙ МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ № 1

1. Розвиток економічної думки й становлення економічної теорії як науки.
2. Економічні категорії і закони.
3. Функції та методи економічної теорії.

4. Етап розвитку економічної теорії.
5. Економічна політика.
6. Методи економічного дослідження.
7. Сутність і види економічної діяльності.
8. Суспільне виробництво.
9. Обмеженість ресурсів та економічний вибір.
10. Спосіб виробництва. Взаємозв'язок виробництва, розподілу, обміну і споживання.
11. Результати суспільного виробництва і його ефективність.
12. Економічний і юридичний зміст власності. Об'єкти та суб'єкти власності.
13. Основні типи, форми та види власності.
14. Необхідність докорінної перебудови відносин власності в умовах переходу від командно-адміністративної до ринкової економіки.
15. Роздержавлення та приватизація, їх сучасні особливості.
16. Основні економічні питання. Економічна система.
17. Традиційна економіка.
18. Ринкова та командна системи.
19. Змішана економіка та її моделі.
20. Ринкова трансформація економіки України.
21. Відтворення, його типи і види.
22. Циклічний характер суспільного відтворення.
23. Державне антициклічне регулювання економіки.
24. Загальні економічні форми виробництва. Товар та його властивості.
25. Закон вартості.
26. Кругообіг товарів, ресурсів та доходів.
27. Поява грошей, їх сутність та функції. Різноманітність форм грошей.
28. Грошовий обіг, його властивості.
29. Суть та причини інфляції.
30. Поняття ринку та принципи його функціонування.

31. Класифікація ринку.
32. Основні форми доходів в ринковій економіці.
33. Механізм функціонування ринку.
34. Поняття ринкової інфраструктури.
35. Товарна біржі та її функції.
36. Ринок цінних паперів і фондова біржа.
37. Банківська система.
38. Інфраструктура ринку праці. Зайнятість та безробіття.
39. Небанківські фінансові установи.
40. Валютна біржа.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ПІДСУМКОВИЙ МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ № 2

1. Сутність, види та організація підприємницької діяльності.
2. Права, обов'язки і відповідальність суб'єктів підприємницької діяльності.
3. Підприємницький ризик.
4. Малий та великий бізнес.
5. Особливості підприємництва та діяльності фірми в сучасній Україні.
6. Сутність і організаційно-правові форми підприємств.
7. Види підприємств та об'єднань..
8. Еволюція форм організації виробництва.
9. Загальні принципи економічної діяльності підприємств.
10. Кругообіг і обіг фондів.
11. Види фондів.
12. Витрати підприємства.
13. Собівартість продукції.
14. Основні показники діяльності фірми: доход і прибуток.
15. Трудові відносини та заробітна плата.
16. Сутність та види маркетингу.

17. Виникнення і розвиток маркетингу.
18. Функції та принципи маркетингу.
19. Маркетингова діяльність.
20. Менеджмент як поняття. Система управління підприємством.
21. Менеджмент як теорія керівництва фірмою.
22. Функції менеджменту.
23. Прийняття рішень у менеджменті.
24. Бізнес-план.
25. Поняття національної економіки та економічного суверенітету.
Основи економічної цілі.
26. Взаємозв'язок економічної теорії та економічної політики.
27. Показники розвитку національної економіки.
28. Необхідність державного регулювання економіки.
29. Фінанси в системі економічних відносин.
30. Державний бюджет – основна ланка фінансів.
31. Податки та податкова політика.
32. Поняття кредитної системи.
33. Соціальна політика держави.
34. Сутність всесвітнього господарства.
35. Економічні закони світового господарства.
36. Етапи розвитку світового господарства.
37. Міжнародний поділ праці.
38. Зовнішня торгівля.
39. Обмеження зовнішньої торгівлі.
40. Світовий ринок.
41. Міжнародний ринок капіталів і міжнародний кредит.

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Економічна теорія: Політекономія. / [За ред. В.Д. Базилевича]. – К.: Знання-Прес, 2005. – 615с. – (Вища освіта ХХІ століття).
2. Мочерний С.В. Економічна теорія: Посібник / Мочерний С.В. – К.: «Академія», 2003. – 656с. (Альма-матер).
3. Основи економічної теорії: підручник / [За ред. В.Г. Федоренка]. – К.: Алерта, 2005. – 511с.
4. Политическая экономия: Словарь / [Под ред. О.И. Ожерельева]. – М.: Политиздат, 1990. – 607с.
5. Иохин В.Я. Экономическая теория: Учебник. / Иохин В.Я. – М.: Юристъ, 2003. – 861с. – (Первоисточник).

Допоміжна

1. Белл. Д. Культурные противоречия капитализма. - Режим доступа: <http://www.vuzlib.net/beta3/html/1/25043/25085>
2. Гелбрейт Дж. Новое индустриальное общество / Гелбрейт Дж.; [пер. с англ.]. – М.: ООО «Издательство АСТ»; ООО «Транзиткнига»; Спб.: Terra Fantastica, 2004. – 602 с. – (Philosophy).
3. В.Л. Иноземцев. Современное постиндустриальное общество: природа, противоречия, перспективы / В.Л. Иноземцев. – М.: Логос, 2000. – 304с. – (Первоисточник).
4. Г. Маркузе. Эрос и цивилизация. Одномерный человек: Исследование идеологии развитого индустриального общества: Пер с англ. / Г. Маркузе. – М.: ООО «Издательство АСТ», 2003. – 526с. – (Philosophy).
5. Подолинський С.А. Вибрані твори. / [упоряд.: Л.Я. Корнійчук]. – К.: КНЕУ, 2000. – 328с.
6. Руденко М.Д. Енергія прогресу: нариси з фізичної економії / Руденко М. Д. – К.: Молодь, 1998. – 528с. – (Першотвір).

7. Теория факторов производства Ж.Б.Сэя. - Режим доступа:
<http://www.istoriya.org/economy/86-classic/310-say.html>
8. Э. Тоффлер. Шок будущего: Пер с англ./Э. Тоффлер. – М.: ООО «Издательство АСТ», 2001. – 560с.
9. Й. Шумпетер Теория экономического развития. / Й. Шумпетер. - М.: Прогресс, 1982. – 455с.

15. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Навчально-інформаційний портал ТДАТУ <http://nip.tsatu.edu.ua>
2. Наукова бібліотека ТДАТУ <http://www.tsatu.edu.ua/biblioteka/>
3. Методичний кабінет кафедри економіки.
4. Internet.